

Любов ПРЯДКО

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ В. СУХОМЛИНСЬКОГО В ІНКЛЮЗИВНІЙ ПЕДАГОГІЦІ

Справжня школа – це школа, у центрі якої знаходиться ДИТИНА. Яка організована для ДИТИНИ і в ім'я ДИТИНИ. Всі зусилля педагогів новаторів і науковців спрямовані на те, щоб удосконалити школу, створити комфортне середовище, і виховати справжнього громадянина своєї країни. На сучасній мові це називається дитиноцентризмом. Якщо ми звернемося до історії світової педагогіки, то ми можемо відзначити, що кожен педагог-новатор замислювався саме над цим. Якщо ми звернемося до педагогічної спадщини української педагогіки, то перше почесне місце посяде вітчизняний педагог-гуманіст Василь Сухомлинський.

Які б реформи не переживала наша освіта, він залишається завжди актуальним. Вважаємо, що це пов'язано з тим, що всі свої зусилля Василь Сухомлинський спрямував на благо дитини.

Сьогодні диктує потребу у вчителів-гуманістах, які будували б свої відносини із учнями, батьками, колегами, керівництвом на засадах поваги, взаємодовіри, співробітництва. Сучасні педагоги повинні бути готові вести своїх вихованців у доросле майбутнє дорогою добра, справедливості. Саме це ми і спостерігаємо у закладі під керівництвом В. Сухомлинського.

Зараз, коли мова йде про Нову українську школу, ми говоримо, що це «школа для всіх дітей без виключення», а В. Сухомлинський у далекі повоєнні часи теж створив таку школу. В умовах підготовки вчителів нової української школи особлива роль відводиться формуванню їх соціальної мобільності, творчості, здатності постійно працювати над собою, щоб стати агентом змін. У Павлівській школі педагоги виступати в ролі коучів, фасилітаторів, тьюторів, модераторів в індивідуальному просуванні кожної особливої дитини. Він навіть не замислювався, що дітей зі зниженими можливостями необхідно відправляти в інші заклади. Кожна така дитина була під пильною педагогічною увагою, і з приводу неї засідав психолого-педагогічний консилиум, для батьків таких дітей організовувалися індивідуальні збори.

Значним внеском у вивчення життя і практичної діяльності, різноманітних граней педагогічної системи В.О. Сухомлинського стали праці М. Антонця, Р. Атаяна, М. Базилевича, М.Балухи, А. Бика, М. Богуславського, Г. Бучківської, С. Заволоки, І. Зязюна, Л. Прядко, О. Савченко, О. Сухомлинської, В. Смаля, Т. Цегельник, М. Ярмаченко та ін.

Якби перед нами стояло завдання створити портрет сучасного вчителя, то він би повністю співпадав з ідеалом В. Сухомлинського. Це свідчить про те, що він випередив свій час.

Достоїнством діяльності видатного педагога було те, що він умів налаштуватись на кожну дитину і дібрати до неї свій особливий підхід. У зв'язку з цим його досвід навчання дітей з особливими освітніми потребами заслуговує на глибоке вивчення. Воно є цінним для сучасної теорії і практики, адже більша половина таких дітей наразі навчається в закладах загальної середньої освіти.

Зупинимось на основних його ідеях, які є цінними для навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Добррозичливість В. Сухомлинський вважав основою педагогічної культури педагога. Добррозичливість педагога виражається, перш за все, в умінні не допустити, щоб дитина стала поганою, застерегти її від помилкових кроків. Педагог пропонує

створити навколо дитини таке середовище, яке б перекило злу дорогу до дитячого серця, закрило серце дитини.

Вимогливість. Вона починається з глибокої поваги до здібностей і можливостей дитини. Він вважав, що по-справжньому вимагати – це означає вміти зрозуміти і відчувати серцем, що учневі під силу, а що ні. До тієї межі, до якої дитина може піднятися при максимальному напруженні своїх сил, їй потрібно допомогти піднятися [2, с. 126]. Вимогливість педагога до себе – його ставлення до своїх помилок і промахів в своїй роботі, це оцінка ним своїх якостей і гідності з точки зору суспільної цінності.

Задоволення в процесі навчання психологічних, емоційних потреб дитини Цікавим і корисним є його досвід роботи щодо створення школи радості для дітей і дорослих, заснованої на гуманістичних ідеях української народної педагогіки. Основне завдання Нової української школи – не вкласти в дитину максимум знань, а навчити її оперативно отримувати інформацію, яка потрібна буде їй у кожній конкретній ситуації, виховати її з інноваційним типом мислення, культури.

Розвиток мислення. До найважливіших загальнонавчальних умінь, навичок, що ними має оволодіти кожний учень за роки навчання у школі В. О. Сухомлинський відносить мисленнєві уміння: спостерігати явища навколишнього світу; думати, зіставляти, порівнювати, протиставляти, знаходити порозуміння; дивуватися; висловлювати думку про те, що учень бачить, виділяти логічно закінчені частини у прочитаному, встановлювати взаємозв'язок і взаємозалежність між ними; робити попередній логічний аналіз тексту у процесі читання; уміння слухати вчителя і одночасно записувати коротко зміст його розповіді; уміння читати текст і одночасно слухати інструктаж учителя про роботу над текстом, над логічними складовими частинами.

Оцінка. Оцінка у В. Сухомлинського завжди оптимістична, це винагорода за працю, а не покарання за лінь, що потрібно врахувати вчителю сучасної української школи.

З приводу оцінювання навчальних досягнень В.О.Сухомлинський радить:

1) нехай оцінок буде не багато, але хай вони будуть вагомішими. Оцінка має охоплювати працю учня за якийсь період часу і включати оцінювання кількох її видів – одну чи кілька відповідей, і доповнення до відповіді товариша, і невелику письмову роботу, і позакласні читання, і роботу практичного характеру; 2) ніколи не варто ставити незадовільні оцінки, якщо учень не міг через ті чи інші обставини опанувати знання; 3) взагалі не ставити ніяких оцінок, якщо знання учнів не точні, не повні, а в уявленні про речі та явища, які вивчаються, є якісь неточності, треба спочатку домогтися того, щоб учні знали [5];

Оцінювання навчальних досягнень учня не повинне відділятися з цілісного педагогічного процесу як щось відокремлене, а має виступати невід'ємною органічною складовою.

Обґрунтовуючи практичну необхідність гуманних взаємин між учителем та дитиною, між самими дітьми і взагалі всіма учасниками освітнього процесу, Сухомлинський переконливо довів, що найцінніше у дитини – її індивідуальність, неповторність внутрішнього світу, здібностей, потенційних можливостей. Підтримка і розвиток у дитини її індивідуальності є умовою зростання не тільки кожної конкретної особистості, а й підґрунтям формування дійового, творчого дитячого колективу.

Індивідуальний підхід. Що робити з дітьми, які мають знижену здатність до навчання? Впоратися з цим завданням можна, на думку В. О. Сухомлинського, лише за умови використання для навчання і виховання таких дітей особливих заходів, тонкого і делікатного індивідуального підходу. «З учнями, що з трудом опановують знання, – пише В. О. Сухомлинський у праці «Павлівська середня школа», – ми проводимо копітку індивідуальну роботу. Розвиваючи індивідуальні нахили цих учнів, ми добиваємося, щоб

кожний з них досяг успіху, якщо не в навчанні, то в праці. Цей успіх стає моральною підтримкою, яка надихає учня на подолання труднощів у навчанні» [5, с.28].

Охоронно-педагогічний режим. Найсерйознішої уваги заслуговують рекомендації В. О. Сухомлинського про способи спілкування на заняттях. Він безкомпромісно виступав проти зайвого порушення психіки учнів підвищеним тоном, напругою, проти перевантаження мовлення вчителя недоцільною інформацією, проти непотрібних повторень і питань

Отже, все те що ми спостерігаємо сьогодні під час навчання дітей з ООП, ми можемо побачити у педагогічній діяльності великого педагога: індивідуальний підхід, індивідуальна робота, стимулювальне оцінювання, охоронно-педагогічний режим, віра в можливість дитини, забезпечення постійної педагогічної підтримки.

Список використаних джерел

1. Бондаренко В. Василь Сухомлинський: світовий вимір. *Рідна школа*. 2016. № 11–12. С. 45–47.
2. Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч.-метод. посіб. Львів : Норма, 2005. 344 с.
3. Нова українська школа – діалог з Василем Сухомлинським: колективна монографія / укл. М. М. Балух, Г. В. Бучківська, І. С. Вітюк та інші. Хмельницький : ФОП «О. М. Казаков», 2018. 258 с.
4. Народження громадянина. Листи до сина. Київ : Радянська школа. Т. 3. 1977. 640 с.
5. Сухомлинский В. А. Избранные произведения: в 5 т. Киев: Радянська школа, 1979. т. 1.

Ігор АТАМАНЕНКО

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Зміни соціально-політичних та економічних орієнтирів сучасного суспільства призвели до висунення нових вимог до рівня підготовленості випускників закладів вищої освіти. Ринкова економіка з жорсткою конкуренцією вимагає підготовки професійно компетентних, мобільних фахівців, здатних до творчої праці, пошуку і реалізації сучасних ефективних форм організації своєї діяльності. Відповідно до «Концепції розвитку педагогічної освіти» метою сучасної освіти є виховання особистості, здатної до самовизначення, самоосвіти, саморозвитку. Тож зміст освіти спрямований на створення умов для самовдосконалення й самореалізації особистості, усвідомлення себе суб'єктом освітнього процесу, який володіє цілісним, гуманістичним світоглядом, орієнтований на широку і активну соціальну взаємодію, має високий рівень комунікативної культури та етикету.

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, призначена для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань тощо. Виконуючи таку надзвичайно важливу гуманістичну функцію офіцери повинні володіти культурою спілкування для взаємодії з правоохоронними органами, уміти здійснювати співпрацю для забезпечення охорони громадської безпеки тощо. Звідси виникає необхідність розробки і впровадження ефективної системи формування комунікативної культури майбутніх офіцерів Національної гвардії України.